

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 8/2009 vp**

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä huhtikuuta 2009 lähettäessään valtioneuvoston selonteon EU-politiikasta (VNS 4/2009 vp) valmistelevasti käsiteltä-

väksi suureen valiokuntaan samalla varannut perustuslakivaliokunnalle mahdollisuuden lausunnon antamiseen.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Selonteon tarkoituksena on antaa kokonaiskuva Suomen EU-politiikkaa ohjaavista periaatteista, sisällöllisistä painopisteistä ja EU-vaikuttamisen kehittämisestä. Selonteossa määritetään Suomen lähiaikojen tavoitteita ja kauaskantoi-

sempia näkemyksiä unionin kehittämiseksi. Painopiste on institutionaalisten uudistusten asemesta politiikan sisältötavoitteissa. Selonteon tavoitteena on myös edistää laaja-alaista keskustelua Suomen EU-politiikasta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Suomen painopisteinä Euroopan unionissa tuodaan selonteossa esiin kansalaisten Eurooppa, Euroopan menestyminen sekä globaali johtajuus. Näistä kansalaisten Eurooppaan liittyvät teemat kuuluvat läheisimmin perustuslakivaliokunnan toimialaan.

Perustuslakivaliokunnan mielestä unionia on tärkeää kehittää ottamalla kaikessa toiminnassa huomioon kansalaisten näkökulma. Keskeisiä keinoja ovat tällöin erityisesti unionin perus- ja ihmisoikeusulottuvuuden vahvistaminen, avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteiden juurruttaminen osaksi unionin toimintakulttuuria sekä kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmah-

dollisuuksien edistäminen. Tällainen ihmisläheinen tarkastelu voi olla omiaan lähentämään unionia ja kansalaisia aivan toisella tavalla kuin toimielinvoittoiset painotukset (vrt. PeVL 25/2001 vp, s. 4/I). Valiokunnan mielestä edellä mainittujen asioiden aktiivinen edistäminen unionin tasolla sopii luontevasti Suomen perinteeseen rooliin.

EU:n perus- ja ihmisoikeusulottuvuuden vahvistamisen kannalta keskeisiä uudistuksia ovat Lissabonin sopimuksen myötä toteutuvat EU:n perusoikeuskirjan oikeudellistaminen ja unionin mahdollisuus liittyä Euroopan ihmisoikeus-sopimukseen. Jos Lissabonin sopimus tulee voimaan, Suomen on eri yhteyksissä unionissa toi-

miessaan aktiivisesti edistettävä liittymishankkeen ripeää toteutumista (ks. PeVL 13/2008 vp, s. 6). Samalla perus- ja ihmisoikeusulottuvuuden vahvistaminen perussopimustasolla avaa mahdollisuuden myös siihen, että perus- ja ihmisoikeudet otetaan entistä paremmin huomioon unionin toimielinten käytännön toiminnassa. Suomen on siten syytä olla aloitteellinen kehitettäessä muun muassa lainsäädännön ennakollista perusoikeusvalvontaa komission piirissä samoin kuin lainsäädäntömenettelyjen yhteydessä neuvostossa ja Euroopan parlamentissa. Perusoikeusnäkökulman merkitystä on syytä painottaa myös tuomioistuinmenettelyissä. Valiokunta korostaa tässä yhteydessä valtioneuvoston tapaan sosiaalisten perusoikeuksien huomioon ottamisen merkitystä varmistuttaessa siitä, että unionin perussopimuksissa turvattu palvelujen ja työvoiman liikkuvuus ei johda työelämän pelisääntöjen heikkenemiseen.

EU:n perusoikeusviraston perustaminen on osaltaan korostanut perus- ja ihmisoikeuksien merkitystä unionissa ja jäsenvaltioissa. Valiokunnan mielestä on tärkeää huolehtia tiiviistä yhteistyöstä perusoikeusviraston ja muiden eurooppalaisten perus- ja ihmisoikeustoimijoiden — erityisesti Euroopan neuvoston — välillä

päällekkäisten toimintojen välttämiseksi (PeVL 57/2005 vp, s. 2/I).

Suomi on — perustuslakivaliokunnan tukeamana (ks. esim. PeVL 22/2008 vp, PeVL 17/2008 vp, PeVL 6/2000 vp ja PeVL 6/1996 vp) — koko EU-jäsenyytensä ajan toiminut aktiivisesti avoimuuden ja asiakirjajulkisuuden lisäämiseksi unionissa. Näiden periaatteiden juurtuminen unionin toimintakulttuuriin ei ole toistaiseksi onnistunut tyydyttävästi, kuten avoimuusasetuksen muuttamishanke on viimeisen vuoden aikana osoittanut (ks. PeVL 22/2008 vp). Valiokunta kehottaa valtioneuvostoa edelleen jatkamaan aktiivista ja myönteistä toimintaansa asetusehdotuksen kehittämiseksi avoimempaan suuntaan. Suomen on muutoinkin syytä jatkossakin toimia aktiivisesti avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteiden samoin kuin kansalaisten tiedonsaanti- ja vaikutusmahdollisuuksien edistämiseksi unionissa.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
vpj. Jacob Söderman /sd
jäs. Tuomo Hänninen /kesk
Ulla Karvo /kok
Elsi Katainen /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Elisabeth Naucmér /r
Ville Niinistö /vihr

Mikaela Nylander /r
Tuula Pelttonen /sd
Veijo Puhjo /vas
Tapani Tölli /kesk
Tuulikki Ukkola /kok
Ilkka Viljanen /kok
Antti Vuolanne /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.